

שיח לכידות בסימן אהבת המולדת

בעקבות מסיבת העצמאות

מעביר: מפקד סגן ומעלה | **משך:** 30-45 דקות | **רציונל:** מגילת העצמאות מבטאת את ה"אני מאמין" של דור מייסדי המדינה מתוך הבנה של חשיבות המכנה ההיסטורי בו הם נוטלים חלק. במגלה משתקפת חווית הדור – דור עולים ומגשימים הזכה לממש כיסופי הדורות לגאולת ישראל על אדמתו, וגם חזונו בדבר ערכיה של המדינה המוקמת זה עתה. ככזאת, רואיה המגלה שנעיין בה ונפיק ממנה תובנות לזמננו.

מטרת על: העמקה במגילת העצמאות ומשמעותה ללכידות בין קבוצות בחברה הישראלית ובצה"ל | **מטרות:** הכרת מגילת העצמאות, בירור מעמיק של נושא מן המגלה, בירור עמדות בדבר הרלוונטיות של ערכי המגלה לזמננו בכלל ולשיח הלכידות בפרט.

מהלך הסדנה: חלק א': מהי מגילת העצמאות? 10-15 דקות | **חלק ב':** חזון המדינה- 15-20 דקות | **חלק ג':** סיכום מפקד – 10 דקות.

מהי "מסיבת העצמאות"

מגילת העצמאות (שמה הרשמי: הכרזה על הקמת מדינת ישראל) היא המסמך המכריז על הקמתה של מדינת ישראל. המגלה הוקראה בפני בן גוריון בטקס ההקמה של המדינה ביום ו' הא באייר תש"ח, 14 במאי 1948.

המגלה פותחת בתיאור היסטורי המפרט את הקשר בין עם ישראל לארץ ישראל ואת זכותו להקים בה את מדינתו. אח"כ באה ההכרזה: "אנו מכריזים בצאת על הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל, היא מדינת ישראל" ובהמשך יופיעו עקרונותיה של המדינה החלק הרביעי כולל פניות אל הקהילה הבינלאומית, ערביי ישראל, המדינות השכנות ויהדות התפוצות, ולבסוף בא פרק החתימה.

שיח לכידות בסימן אהבת המולדת

בעקבות משיג העצמאות

מי כרגע אג המשיגה?

בניגוד למחשבה הנפוצה בן גוריון לא כתב את המגלה. בחיבור המגלה השתתפו כ-10 אנשים, והאחרון שבהם היה בן גוריון שליטש את הנוסח הסופי המוכר לנו.

מי חרגם עס המשיגה?

על המגלה חתמו 37 חברי מועצת העם, המייצגים את כל היישוב היהודי בארץ ישראל, על כל מפלגותיו, סיעותיו ועדותיו – מן הקומוניסטים בשמאל ועד הרביזיוניסטים (אבות הליכוד של ימינו) מימין, דתיים, חרדים וחילונים, אשכנזים וספרדים ואפילו נציג התאחדות התימנים! (והיו רק 2 נשים...)

למגלה אין מעמד של חוק, אך בשני חוקי יסוד (חוק כבוד האדם וחירותו וחוק חפש העיסוק) נקבע ש"זכויות היסוד של האדם בישראל... יכובדו ברוח העקרונות שבהכרזה על הקמת מדינת ישראל".

במה המשיגה מייצג אג היסודות המשוגרים שלנו?

המגלה היא ההכרזה המקימה את מדינת ישראל | ההכרזה מביאה את הסיפור הלאומי המשותף של הקשר בין עם ישראל לארץ ישראל במשך הדורות | המגלה מציגה את חזון המדינה, יעודה ויסודותיה.

שיח לכידות בסימן אהבת המולדת

בערבון מסיב העצמאות

חלק ב': חזון המדינה

למפקד:

1. חלק את הקבוצה לקבוצות בנות 4 משתתפים כ"א ובקש מכל קבוצה לנסח 4-5 סעיפים של חזון למדינת ישראל – מה יעודה ומה ערכי היסוד שלה?
2. אסוף את התשובות של הקבוצות (רצוי שתיכתבנה על פלקטים שיוצגו בכיתה)
3. נעיין עכשיו יחד בפיסקת החזון שבמגלת העצמאות (כדאי להכין מראש פלקטים גדולים ועליהם להציג את סעיפי החזון כפי שמוצע כאן).

מְדִינַת יִשְׂרָאֵל תִּהְיֶה פְּתוּחָה לְעַלְיָה יְהוּדִית וְלְקַבּוּץ גְּלִיּוֹת;

תִּשְׁקַד עַל פְּתוּחַ הָאָרֶץ לְטוֹבַת כָּל תּוֹשְׁבֶיהָ;

תִּהְיֶה מְשֻׁתָּתָה עַל יְסוּדוֹת הַחֵירוּת, הַצֶּדֶק וְהַשְּׁלוֹם לְאוֹר חַזְוֵנָם שֶׁל נְבִיאֵי יִשְׂרָאֵל;

תִּקְיָם שׁוּיּוֹן זְכוּיּוֹת חִבְרָתִי וּמְדִינִי גָּמוֹר לְכָל אֲזַרְחִיָּה בְּלִי הַבְּדֵל דָּת, שָׁע וּמִיּוֹן;

תִּבְטְיִחַ חִפְשׁ דָּת, מִצְפּוֹן, לְשׁוֹן, חֲנוּךְ וְתִרְבוּת;

תִּשְׁמֹר עַל הַמְּקוֹמוֹת הַקְּדוּשִׁים שֶׁל כָּל הַדְּתוֹת;

וְתִהְיֶה נֶאֱמָנָה לְעִקְרוֹנוֹתֶיהָ שֶׁל מְגִלַת הָאֲמוֹת הַמְּאֻחָדוֹת.

שאל:

4. מה כוללת פסקת החזון של הכרזת העצמאות?
5. אסוף תשובות, השלם את תשובות המשתתפים:

שיח לכידות בסימן אהבת המולדת

בִּצְרָתוֹ וּבְעֵינֵי הַצֶּדֶק

יסוד הלאומי – עליה חפשית וקבוץ גלויות; פיתוח הארץ (התישבות, תיעוש, סלילת כבישים ועוד); יסודות החרות השלום והצדק לאור חזנם של נביאי ישראל.
יסוד הדמוקרטי – פיתוח הארץ לטובת כל תושביה; שמירת המקומות הקדושים של כל הדתות.

יסוד הדמוקרטי – זכויות הפרט - שויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין; תבטיח חפש דת (= לכל הדתות), מצפון, לשון (= גם לדוברי ערבית), חנוך ותרבות.

יסוד הדמוקרטי – עקרונותיה של מגלת האומות המאוחדות, המציינת בין מטרות הארגון קידום ועידוד זכויות האדם וחירויות היסוד לכל, ללא הבחנה בין גזע, מין, שפה או דת. [לשם קיצור, ניתן לדלג על סעיף זה].

הסבר למשתתפים:

בחזון המגלה עומדת המדינה על שני יסודות: **היסוד הלאומי והיסוד הדמוקרטי**.
היסוד הלאומי כמעט שאיננו מפורט, אולי מפני שהוא היה ברור מאליו למנסחי המגלה וצויין בהרחבה בפרק הראשון שלה (פרק ההצדקות) ובסעיף ההכרזה המעשי ("הננו מכריזים בזאת על הקמה מדינה יהודית בארץ ישראל היא מדינת ישראל").

למרות שהמלה "דמוקרטיה" לא מופיעה במגלה, **היסוד הדמוקרטי** זוכה לפירוט רב יותר: מהו שויון זכויות אזרחי ומדיני? – במלה "מדיני" הכוונה לזכות האזרח להשתתף בתהליכים הפוליטיים – ובראש וראשונה הזכות לבחור ולהיבחר וכל מה שקשור לענין זה (התארגנות במפלגות, תעמולה, סדרי בחירות וכד').

המלה "חברתי" מציינת את הזכויות האזרחיות (civil rights), כלומר זכויות המגבילות את התערבות המדינה בחיי הפרט (כמו למשל חופש התנועה, ועוד).

שיח לכידות בסימן אהבת המולדת

בזמן מלחמת העצמאות

עוד נציין שהמגילה אומרת "תקיים שויון זכויות... ואח"כ "תבטיח חפש..." ולא "תתן זכויות". כלומר, הזכויות האלה נתונות לכל אזרח מעצם מעמדו כאזרח וכאדם, ותפקיד המדינה הוא לקיים אותן ולהגן על האזרחים מפני הפגיעה בהן.

ולבסוף, נשים לב שהמגילה לא ראתה סתירה בין היסוד הלאומי והיסוד הדמוקרטי: עבורנו, העם היהודי, מקורם של יסודות החרות הצדק והשלום הוא חזנם של נביאי ישראל.

חלק ג': סיכום מפרק

בפסק דין מפורסם (בג"ץ "קול העם", 1953) ביטל בית המשפט סגירת עיתון שמתח ביקורת על הממשלה, והשופט שמעון אגרנט הסתמך גם על מגילת העצמאות ואמר ש"הדברים שהוצהרו בהכרזת העצמאות – ובפרט בדבר השתתת המדינה 'על יסודות החירות' והבטחת חופש המצפון – פירושה, כי ישראל היא מדינה השוחרת חופש. אמנם, ההכרזה אין בה משום חוק קונסטיטוציוני [=חוקתי] הפוסק הלכה למעשה בדבר קיום פקודות וחוקים שונים או ביטולם, אך במידה שהיא 'מבטאת את חזון העם ואת האני המאמין שלו'... מחובתנו לשים את ליבנו לדברים שהוצהרו בה".

מגילת העצמאות היא גם מקור השראה לרוח צה"ל, "ערך היסוד: אהבת המולדת ונאמנות למדינה – ביסוד השירות בצה"ל עומדות אהבת המולדת והמחויבות והמסירות למדינת ישראל – מדינה דמוקרטית המהווה בית לאומי לעם היהודי..."

פסקת החזון שנוסחה ברגע המכונן של המדינה מציגה את סט הערכים הלאומי והאזרחי-דמוקרטי של מדינת ישראל, מתוך אמונה שהם משלימים זה את זה ונתן ליישב את המתחים ביניהם, ושני היסודות נחוצים לנו. ככזאת היא יוצרת מכנה משותף ערכי רחב לכלל המשרתים, סביבו ניתן להתאחד ולהתלכד במלוי יעודו של צה"ל.

שיח לכידות בסימן אהבת המולדת

בערב 31 במאי

בפקודת היום להקמת צה"ל מ-31 במאי 1948 מדגיש בן גוריון כי "בידיו של צבא זה יופקד מעכשיו בטחון העם והמולדת, ומגילת החרות של מדינת ישראל תהיה לעינים לכל הצבאות בישראל".

המפקד, לסיכום - הבא את האני מאמין שלך בנושא הדגש את מקומו של צה"ל כמגשים החזון המשותף בהקמת מדינת ישראל.